

Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening

info@ahlaforsfriaskola.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Ahlafors Fria skola belägen i Ale kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening att senast den **29 september 2017** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Styrning och utveckling av skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska följa upp och dokumentera skolenhetens kunskapsresultat i de ämnen och årskurser där det finns kunskapskrav, samt resultatet av arbetet med trygghet och studiero.
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen ska rektorn besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera de beslutade åtgärderna.
- Rektorn ska planera för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna och genomföra dessa. Planeringen och genomförandet av åtgärderna ska dokumenteras.

Utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)

- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Åtgärder

- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete ska vara att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls.
- Huvudmannen ska följa upp resultat inom utbildningen, och dokumentera denna uppföljning.
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen ska huvudmannen besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumentera de beslutade åtgärderna.
- Huvudmannen ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Bedömning

Skolinspektionen besökte som en del av tillsynen Ahlafors Fria Skola den 30 november, den 1 december samt den 15 december 2016.

I Ahlafors Fria Skola bedrivs en verksamhet som till stora delar lever upp till styrdokumentens krav inom de områden som tillsynen omfattar, och där elevernas resultat (årskurs 9) för läsåret 2015/16 ligger över riksgenomsnittet. Skolinspektionen bedömer dock att det finns behov av att verksamheten förbättrar sitt arbete med att följa upp och utveckla verksamheten. Grunden för detta ligger i att verksamheten behöver utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete på såväl skolenhetsnivå som huvudmannanivå. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras och ta sin utgångspunkt i elevernas kunskapsresultat samt i resultaten av arbetet kring trygghet och studiero.

Föreläggande

Styrning och utveckling av skolenheten

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det vid Ahlafors Fria Skola saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i skolenhetens resultat. Skolinspektionen konstaterar att det visserligen pågår ett arbete med att utveckla verksamheten vid skolenheten, dock saknas i flera avseenden dokumentation som gör

att arbetet kan bli systematiskt och går att följa över tid. Vid tillsynen finns exempelvis ingen dokumenterad uppföljning (det vill säga insamling och sammanställning) av elevernas kunskapsresultat på skolnivå i alla de ämnen och årskurser där det finns kunskapskrav. Den dokumentation som finns redogör enbart för andelen elever i årskurs 9 som ej uppnått kunskapskraven och fått F i betyg i ett eller flera ämnen samt meritvärdet för eleverna i årskurs 9 som avslutat sin utbildning i grundskolan. Det framgår ingenstans att kunskapsresultaten i samtliga ämnen avseende övriga årskurser där det finns kunskapskrav följs upp och analyserats. Det saknas också en dokumenterad uppföljning och bedömning av resultaten av verksamhetens arbete med att skapa trygghet och studiero för alla elever. Även om utvärderingar gjorts av arbetet med förra årets plan mot kränkande behandling saknas resultatet av denna utvärdering i årets plan mot kränkande behandling. Någon annan uppföljning av skolenhetens arbete med normer och värden har inte presenterats för Skolinspektionen. Då samtliga årskursers kunskapsresultat för skolenheten, och arbetet med trygghet och studiero, inte följts upp och analyserats saknas följaktligen även dokumenterade beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten utifrån de utvecklingsområden som föreligger i verksamheten. De utvecklingsåtgärder som redovisats för Skolinspektionen saknar tydlig koppling till en analys av kunskapsresultaten och arbetet med att säkerställa en trygg miljö för alla elever. Detta strider mot skollagens krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det på skolenhetsnivå genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska enligt skollagen genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål för utbildningen som finns i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt framkommer att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektor har ansvaret för skolans resultat.

Utredning

Vid intervju med Skolinspektionen berättar lärare att specialpedagogik och ökad lärartäthet är fokusområden i skolenhetens utvecklingsarbete detta läsår. Enligt lärarna diskuterar de elevernas kunskapsresultat tillsammans med rektor i samband med betygskonferenser och klasskonferenser. Enligt Skolverkets nationella statistik har elevernas meritvärde varierat över tid (226 poäng läsåret 2014/15 och 250 poäng läsåret 2015/16). Enligt lärarna har de inte varit delaktiga i någon analys av orsaker till att resultaten varierat. Lärare berättar vid intervju att det finns starka och svaga klasser och att det i en del klasser har tillkommit många elever (som gått på andra skolor tidigare). Bland dessa finns det såväl högpresterande elever som elever som behövt en nystart. Enligt lärarna är satsningen på specialpedagogik en del i att möta denna situation. En lärare uppger läslyftet (Skolverkets kompetensutvecklingsinsats i språk-, läs- och skrivutveckling) som ett exempel på hur de konkret arbetat med att öka

måluppfyllelsen de senaste åren. Vid intervju med lärare framkommer att de årligen gör en elevenkät för att ta reda på hur eleverna trivs och vilka insatser som behövs i det fortsatta arbetet med att skapa en trygg miljö. Lärarna berättar vidare att de har gjort utvärderingar av arbetet med förra läsårets plan mot kränkande behandling och att det ska finnas protokoll hos rektorn kring det, men att det inte finns någon sådan utvärdering dokumenterad i årets plan mot kränkande behandling.

Vid intervju berättar representanter för elevhälsan att några av dem är med och diskuterar och analyserar kunskapsresultaten tillsammans med rektorn. Enligt elevhälsan har personalen och elevhälsan fått utbildning kring elever i behov av särskilt stöd av skolpsykologen. Detta är enligt elevhälsan en del i det systematiska kvalitetsarbetet.

På Skolinspektionens fråga om personal eller rektorn analyserat kunskapsresultaten och exempelvis variationen i meritvärde mellan olika år svarar rektorn att när det gäller betyg handlar det mycket om individer och att han tycker att lärarna gör ett bra arbete och att resultaten är goda. Vidare uppger rektorn att det är olika situationer från år till år. På frågan om skolan exempelvis gör någon analys kring hur deras arbete med extra anpassningar och särskilt stöd påverkar studieresultaten säger rektorn att de gör sådana analyser men att de inte skrivs ned. Rektorn berättar att han får tips av lärarna kring vad de vill utveckla på skolenheten och ger som exempel en satsning på ökad lärartäthet. Vid intervju med rektorn framkommer att det inte finns det någon dokumenterad uppföljning och utvärdering av det arbete som bedrivs utifrån skolans plan mot kränkande behandling. Rektorn berättar att de däremot arbetar varje dag på skolenheten kring hur de ska uppmärksamma dessa frågor.

Skolinspektionen har inför tillsynen begärt in exempel på skolenhetens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. I dokumentet "*Verksamhetsberättelse för Ahlafors Fria Skola – läsåret 2015-2016*", finns en redovisning av andelen elever som ej uppnått kunskapskraven i ett eller flera ämnen i årskurs 9, andelen elever med behörighet till nationellt program i gymnasieskolan samt en redovisning av elevernas meritvärde. Det finns i verksamhetsberättelsen ingen analys av de redovisade resultaten eller kunskapsresultat för andra årskurser redovisade.

I dokumentet "*Verksamhetsplan i Ahlafors Fria Skola läsåret 2016-17*" framgår under rubriken Rektors prioriteringar vad det systematiska kvalitetsarbetet för läsåret kommer att behandla. De fyra områden som nämns är pedagogauskultationer, arbete med att utveckla skolans profiler (skapande och idrott), kompetensutveckling inom specialpedagogik, samt arbetet med frånvarorapportering. Vad som styrt valen av fokusområden framgår inte för alla områden och det går inte att utläsa om det är en analys av verksamhetens samlade resultat som legat till grund för valen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Ahlafors Fria Skola ekonomisk föreningens verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Huvudmannen föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Utveckling av verksamheten

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det saknas ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå hos Ahlafors Fria Skola ekonomisk förening. Den dokumentation som huvudmannen redovisat som sitt systematiska kvalitetsarbete är till innehållet i stort sett identisk med den dokumentation som redovisats som skolenhetens kvalitetsarbete, vilket i sin tur inte lever upp till skollagens krav (se vidare Bedömningsområde Styrning och utveckling av utbildningen). Vid tillsynen finns exempelvis ingen dokumenterad uppföljning (det vill säga insamling och sammanställning) av hur väl verksamheten uppnår de nationella mål som finns för utbildningen. Detta strider mot skollagens krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Utredning

Vid intervju berättar representanter för styrelsen att de genom verksamhetsberättelsen för skolenheten, där de prioriterade punkterna som skolenhetens ska arbeta med tas upp, och via elevenkäter och personalenkäter får sin uppfattning av kvaliteten i verksamheten. Genom diskussion tillsammans med rektor tas enligt styrelsens representanter prioriterade områden fram. Auskultationer är något som styrelsen tycker skolan ska arbeta vidare med och det är ett fortsatt prioriterat område som fanns med även föregående läsår. Vidare berättar styrelsens representanter att de gör en reflektion och analys av skolenhetens resultat varje år, att de är en liten skolenhet och det medför att varje elevs resultat påverkar det slutliga resultatet mycket åt båda håll. På Skolinspektionens fråga om huvudmannen får några analyser av kunskapsresultaten från rektor svarar styrelsens representanter att de får ett underlag av rektorn men ingen färdig rapport kring resultaten och tillägger att de heller inte har krävt det. Skolinspektionen har inför tillsynen begärt in exempel på huvudmannens dokumenterade systematiska kvalitetsarbete. Ett av dokumenten har titeln; *"Dokumentation av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete för samtliga skolformer"*. I detta finns ingen sammanställning och redovisning av elevernas kunskapsresultat och ingen bedömning av resultaten av skolenhetens arbete kring normer och värden. Det framgår av dokumentet att personalen under läsåret arbetat med tre frågeställningar (hämtade ur verksamhetsplanen för läsåret 2015/16) inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. Det framgår inte vad som legat bakom valet av fokusområden och hur rektor och lärare avsett att följa upp arbetet kring fokusområdena. Skolinspektionen har vid tillsynen inte kunnat ta del av någon dokumentation som visar att det på huvudmannanivå bedrivs något systematiskt

kvalitetsarbete med exempelvis tillhörande uppföljning av kunskapsresultaten eller analyser av kunskapsresultaten. Enligt styrelsens representanter finns det inget annat dokumenterat kvalitetsarbete än de dokument Skolinspektionen tagit del av.

Motivering till föreläggande som ingripande

Ahlafors Fria Skola ekonomisk förenings verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Huvudmannen föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Förutsättningar för utbildningen vid skolenheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Ahlafors Fria Skola Ekonomisk förening uppfyller författningarnas krav inom förutsättningar för utbildningen vid skolenheten.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Beslutsfattare

Mats Aronsson
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Ahlafors Fria skola

Fakta om Ahlafors Fria skola

Ahlafors Fria Skola är en fristående skolenhet för elever i förskoleklass och grundskolans årskurser 1-9. Huvudman för skolenheten är Ahlafors Fria Skola ekonomisk förening (org.nr. 769614-2343). Skolenheten är belägen i Alafors, i Ale kommun. Vid skolan finns två olika profiler; idrott och skapande. Vid tiden för tillsynen har skolenheten totalt 235 elever. Av dessa har 144 elever plats i fritidshemmet. Verksamheten i fritidshemmet bedöms i ett separat beslut.

Skolenheten leds av en rektor som även är delägare i Ahlafors Fria Skola ekonomisk förening. Skolverket godkände Ahlafors Fria Skola som en fristående grundskola för årskurserna 1-9, samt att förskoleklass får bedrivas, genom beslut (dnr 43-2005:982) den 30 november 2005.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat årskurs 3

Det finns ingen nationell sammanställd statistik av elevernas måluppfyllelse för årskurs 3.

Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 avseende resultat på nationella ämnesprov i ämnet matematik visar att mellan 89 och 100 procent av eleverna i årskurs 3 på Ahlafors Fria Skola bedömdes uppnå kravnivån på de olika delproven. Högst var resultatet på delprovet "Rumsuppfattning och geografiska objekt". I de resterande åtta delproven uppnådde 89 procent av eleverna kravnivån. I sex av nio delprov nådde en lägre andel av eleverna vid Ahlafors Fria Skola kravnivån i jämförelse med riket. På de nationella ämnesproven i svenska för årskurs 3 uppnådde mellan 89 och 100 procent av eleverna kravnivåerna i de olika delproven. I fem av de åtta delproven uppnådde en högre andel av eleverna vid Ahlafors Fria Skola kravnivån i jämförelse med riket. I skolenhetens egen redovisning saknas uppgifter beträffande andelen elever i årskurs 3 som uppnådde kunskapskraven i de naturorienterande- och i de samhällsorienterande ämnena.

Kunskapsresultat årskurs 6

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 framgår att samtliga elever i årskurs 6 vid Ahlafors Fria Skola uppnådde minst kunskapskraven för betyget E i samtliga ämnen. Högst var den genomsnittliga betygspoängen (15,8) i ämnena musik och slöjd. Lägst var den genomsnittliga betygspoängen i ämnet historia (10,7). Resultaten på de nationella ämnesproven visar att samtliga elever som gjorde proven nådde minst provbetyget E i ämnena matematik, engelska och svenska.

Kunskapsresultat årskurs 9

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2015/16 framgår att 96 procent av eleverna vid Ahlafors Fria skola uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Andelen är högre än genomsnittet för riket som var 74 procent. Resultatet har över tid varierat men är

högre än läsåret 2014/15 då 86 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Den nationella statistiken visar att samtliga elever i årskurs 9 vid Ahlafors Fria Skola läsåret 2015/16 uppnådde minst kunskapskraven för betyget E i alla ämnen utom två. I dessa två ämnen uppnådde i stort sett alla elever kunskapskraven.

Den genomsnittliga betygspoängen varierade läsåret 2015/16 mellan 13,7 i ämnena geografi, historia och religion och 17,0 i ämnet engelska. Det genomsnittliga meritvärdet våren 2016 var på skolenheten 250 poäng. Detta är högre än i riket där motsvarande värde var 224.

Resultaten på de nationella ämnesproven ligger över riket i alla ämnen där prov genomförts år 2016.

Trygghet och studiero

Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 5 skickades ut till huvudmannen inför tillsynen och besvarades under vårterminen 2016 med 95 procent svarsfrekvens för elever i dåvarande årskurs 5 vid Ahlafors Fria Skola. Resultaten redovisas med ett medelvärde på skala 0 till 10 där ett högt värde indikerar en positiv uppfattning. Enkäten visar att eleverna vid Ahlafors Fria Skola skattar många frågeområden högre än genomsnittet av samtliga skolenheter i riket som deltagit i enkätomgången vårterminen 2016. Ett av undantagen är påståendet "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet", där 60 procent av eleverna valde svarsalternativet "Stämmer ganska bra". Detta gav medelvärdet 4,0 att jämföra med genomsnittet 4,2. Motsvarande enkät genomfördes samtidigt med elever i årskurs 9. Resultaten av enkäten för eleverna i årskurs 9 (100 procent svarsfrekvens) visar för samtliga frågeområden högre resultat än de genomsnittliga resultaten för samtliga skolenheter som ingick i enkätundersökningen. Särskilt höga värden fanns inom området "Grundläggande värden på skolan", där eleverna exempelvis ska ta ställning till påståenden som "Mina lärare ger killar och tjejer samma förutsättningar" och "I min skola respekterar vi varandras olikheter".